

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Koltai Zsuzsanna ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Kovács Balázs ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. szeptember 19. napján meghozott, 37.P.23.435/2008/27. számú ítélete ellen, a felperes részéről 29. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja azzal, hogy az alperes kamatfizetési kötelezettsége 300.000 (háromszázezer) forint után 2003. május 27-től 2004. december 31-ig évi 11 %, 2005. január 1-től a kifizetésig pedig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyezik meg.

Kötelezi a felperest, hogy térítsen meg az államnak felhívásra 132.100 (százharminckétezer-egyszáz) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2003. május 27-én gépkocsijával a ..., 'A' úton közlekedett. A jelzőlámpa zöld jelzése mellett az 'A' út - 'B' út kereszteződésébe behajtott, azonban ott, a forgalom torlódása miatt megállni kényszerült. A keresztirányú forgalmat akadályozta, ezért miután a lámpa pirosra váltott, igyekezett a kereszteződést elhagyni. Időközben azonban neki jobbról, a 'B' úton érkezett motorkerékpárjával az alperes. Az alperes megállt, amikor észlelte, hogy a felperes megindul, majd annak érdekében, hogy a gépkocsi elől kihaladjon, hátrafelé kezdte lökődni a motorját. A felperes ekkor gépkocsijával a motorkerékpárt felborította, aminek következtében az ráesett az alperesre, aki a combján égési sérülést szenvedett. A felperes az ütközést és az alperes elesését észlelte, ennek ellenére továbbhajtott. A balesetet más járművezetők is észlelték, akik a felperes nyomába eredtek, megállították, és az indítókulcs elvételével megakadályozták, hogy eltávozzon. Kis idő elteltével

megérkezett az alperes is, aki két ízben ököllel az arcán megütötte a felperest. Az ütések következtében a felperes állkapocscsontja eltört. A törést műtéti úton egyesítették.

A bíróság a 2005. július 25. napján jogerőre emelkedett ítéletével az alperest bűnösnek találta súlyos testi sértés bűntettében, majd a 2007. május 10-én jogerős ítéletével a felperes bűnösségét mondta ki segítségnyújtás elmulasztásának bűntettében.

A felperes végleges keresete szerint 3.000.000 Ft nem vagyoni kára, továbbá kórházi látogatási és csomagköltségéből, kulturális és közlekedési többletköltségéből, élelemfeljavítással összefüggő, háztartási kisegítői, ápolói és gondozói költségéből, valamint gyógyszerköltségéből álló 443.000 Ft vagyoni kára megtérítését, és a balesettől késedelmi kamat fizetését kérte. Jövedelemvesztés címén igényt tartott továbbá cége bevételkiesése és a részére folyósított táppénz 1.652.353 Ft különbözetére is.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes magatartásával a kára bekövetkeztében 95 %-ban közrehatott, ezért kármegosztásnak van helye. Vitatta a kárigények összecszerűségét, illetve a felperes kára és a magatartása közötti ok-okozati összefüggés fennálltát. A késedelmi kamatigény tekintetében kérte értékelni, hogy a felperes indokolatlanul késlekedett a kárigényének előterjesztésével.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 372.100 Ft és ebből 16.800 Ft után 2003. május 30-tól, 10.500 Ft után 2003. június 2-től, 16.800 Ft után június 12-től, 28.000 Ft után pedig június 16-tól késedelmi kamat fizetésére kötelezte az alperest. Indokolása szerint közlekedési szabályszegésével a veszélyhelyzetet az útkereszteződésben a felperes idézte elő. Az ütközést követő menekülésszerű távozása, majd a megállítása után tanúsított közömbössége, provokatív felelősségelhárító kijelentése erős érzelmi felindulást váltott ki az alperesben. Az alperes részéről ennek ellenére az lett volna az elvárható, hogy ne vegyen önhatalmúlag elégtételt a felperesen, hanem a rendőrség közreműködését kérje. Ennek hiányában nemcsak jogellenesen, hanem felróhatóan is járt el. A felek magatartását mérlegelve a bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes 30 %-ban közrehatott a kára bekövetkezésében. Az orvosszakértői vélemény alapján utalt arra, hogy a felperes sem élelemfeljavításra, sem gyógyszeres kezelésre nem szorult. A kármegosztás arányára figyelemmel határozta meg a felperes látogatási költségét 11.200 Ft-ban, a figyelmességi csomag értékét 5.600 Ft-ban, az indokolt közlekedési többletköltséget egy hónapra 9.800 Ft-ban, a háztartási kisegítő költségét 28.000 Ft-ban, az ápolási-gondozási költség összegét 10.500 Ft-ban, a kulturális többletköltséget két hónapra 7.000 Ft-ban határozta meg. Az egyes tételek után az érintett időszakot tekintve középátlagos időponttól állapított meg késedelmi kamatot. Hangsúlyozta, hogy a kamat szempontjából nem volt jelentősége az igényérvényesítés időpontjának. Rámutatott, hogy a felperes a kifejezett tájékoztatása ellenére nem ajánlott fel további bizonyítást a jövedelemkiesésével

kapcsolatban. Nem igazolta azt sem, hogy a gazdasági társaságának kiesett bevétele saját jövedelemét miként csökkentette. Ezért a jövedelemveszteség megtérítésére irányuló igényét egészében alaptalannak találta. A nem vagyoni kártérítés mértékének a megállapítása során a felperes személyét ért hátrányok mellett figyelembe vette a kár bekövetkeztében való közrehatását. A nem vagyoni kártérítés összegét az ítéletkori értékviszonyok alapján 300.000 Ft-ban határozta meg.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, a kármegosztás mellőzését, a nem vagyoni kártérítés összegének 850.000 Ft-ra és annak 2003. május 27-től számított késedelmi kamatára való felemelését, az alperes 1.652.353 Ft jövedelemveszteség és késedelmi kamata megtérítésére való kötelezését, továbbá a perköltség fizetésre való kötelezésének a mellőzését vagy a perköltség összegének a mérséklését kérte. Fellebbezésében előadta, hogy azért nem maradt a baleset helyszínén, mert már ekkor tartott az alperestől. Álláspontja szerint a közlekedési baleset során tanúsított magatartása nincs összefüggésben a testi sértéssel neki okozott kárral, ezért nem lehet kármegosztás alapja. Utalt arra, hogy az alperessel szemben nem lépett fel támadólag, nem volt provokatív, csupán annyit közölt, hogy nem érzi magát felelősnek a balesetért. Hangsúlyozta, hogy jelentékeny sérelmei ellenére az elsőfokú bíróság irreálisan alacsony összegben határozta meg a nem vagyoni kártérítés mértékét. Kiemelte, hogy a bíróság kérelme ellenére nem állapított meg a kártérítés után késedelmi kamatot. Utalt arra is, hogy hitelt érdemlően bizonyította a káreseményt megelőző évben elért bevételeinek összegét, illetve azoknak a káresemény évében való csökkenését. Sérelmezte, hogy a bíróság a jövedelemveszteség körében a bizonyítási kötelezettségéről részletesen nem tájékoztatta. Álláspontja szerint indokolatlan magas a terhére megállapított illeték, illetve perköltség, mert a jogalap tekintetében túlnyomó részben pernyertes lett. Az eredeti követelése sem volt eltúlzott, ezért az alperest kellene nagyobb arányban a költségekben marasztalni.

Az alperes személyesen előterjesztett fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felperes fellebbezése kizárólag a nem vagyoni kártérítés utáni késedelmi kamatra vonatkozó részében alapos.

Fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében jogerőre emelkedtek az elsőfokú ítéletnek az alperest 372.100 Ft kártérítésben, és 72.100 Ft vagyoni kártérítés ítélet szerinti késedelmi kamatában marasztaló, valamint a felperes 1.724.453 Ft-ot meghaladó vagyoni és 850.000 Ft-ot meghaladó nem vagyoni kárigényét elutasító rendelkezései.

A fellebbezés elbírálása során az ítéltáblának abból kellett kiindulnia, hogy a felperes kárigényének alapját olyan károsító magatartás képezte, amelyért az alperes felelősségét a büntető bíróság jogerősen megállapította. Ugyanakkor

figyelembe kellett vennie azt is, hogy ugyanazon büntetőeljárás eredményeként a károsult büntetőjogi felelősségét is jogerős ítélet állapította meg.

Az alperes felelősségét megállapító jogerős büntető ítélet a polgári per alapvetően szabad bizonyítási rendszerében a bírói mérlegelést korlátozó, abszolút kötöttséget jelentett. A Pp. 4. § (2) bekezdése ugyanis kimondja, hogy ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 7. §-a ugyanakkor általánosságban rendelkezett úgy, hogy a bíróság határozata mindenkre kötelező. Ezzel lényegében az anyagi jogerő pozitív vetületét fogalmazza meg, függetlenül attól, hogy az adott bírói döntés milyen jogág területén született. Mindezekre figyelemmel egyik fél esetében sem volt vitatható, hogy magatartásuk a jogerősen elbíralt bűncselekmény törvényi tényállási elemeit megvalósította. Ez az alperes esetében a súlyos testi sértés, míg a felperes esetében a veszélyhelyzetet előidéző által elkövetett segítségnyújtás elmulasztása büntettének törvényi tényállását jelentette. A feleknek egymás irányában tanúsított tényállásbeli magatartása az alperes kárfelelősségének, illetve a felperes közrehatásának megítélése során is alapvető jelentőséggel bírt.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy aki másnak jogellenesen kár okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A Ptk. 340. § (1) bekezdése értelmében a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

A büntetőítéletek alapján nem volt tehát vitatható, hogy az alperes a felperesnek testi sérülést okozott. Ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok alapján az is aggálytalanul megállapítható volt, hogy az alperes magatartását a felperes jogellenes cselekménye váltotta ki. A felperes magatartásának kárának bekövetkeztével való ok-okozati összefüggése annak ellenére fennállt, hogy a helyszínről történő eltávozása folytán kettejük magatartása időben nem szorosan követte egymást, és a két bűncselekmény esetén a büntetőjogilag védett jogtárgyak nem voltak azonosak. Az elsőfokú bíróság a felek magatartásainak a felróhatóságát helyesen értékelte, helytállóan következtetett a felperes kár bekövetkeztében való közrehatására, és az ítéletábra ennek mértékével is egyetértett. Ebben a körben ezért csupán utal a Pp. 254. § (3) bekezdésére.

A Ptk. 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A (4) bekezdés úgy rendelkezik, hogy kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt,

továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A (2) bekezdés értelmében a kárért felelős személy helyzetére a szerződés teljesítésében késedelmes kötelezettre irányadó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében a bíróságnak a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatnia kell. A 1/2009. (VI. 24.) PK véleményében a Legfelsőbb Bíróság azt az álláspontját tette közzé, hogy a tájékoztatásnak az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia. Az adott tényállításokra vonatkozóan a tájékoztatásnak egyediesítettnek és teljes körűnek kell lennie, meghatározott bizonyítási eszközökre viszont általában nem kell kiterjednie.

Az elsőfokú bíróság a 2008. november 25-ére kitűzött tárgyaláson tájékoztatta a felperest arról, hogy őt terheli a felmerült kár összegének és a kár valamint az alperes magatartása közötti ok-okozati összefüggésnek a bizonyítása, és a bizonyítás sikertelenségének következményét ugyancsak a felperes viseli. A 2009. november 4-én megtartott tárgyaláson a bíróság a bizonyítás elmulasztásának általános következményére hívta fel a felek figyelmét, majd 2011. március 9-én az általános kártérítés előfeltételeiről nyújtott a felperesnek tájékoztatást. Az ítélet táblája álláspontja szerint az általa érvényesített igényhez képest a felperes által kapott tájékoztatás kielégítő volt, a törvény előírásainak megfelelt. Az elsőfokú bíróság az adott tájékoztatást követően a bizonyítatlanság következményét a jövedelemvesztéssel kapcsolatos igénye tekintetében megalapozottan alkalmazta a felperes terhére. Az ítélet táblája döntésével, és annak indokaival is egyetértett.

A Ptk. 76. §-a a személyhez fűződő jogok megsértésének eseteként szabályozza a testi épség, egészség megsértését. A felperesnek az alperes magatartásának következtében ezek a személyhez fűződő jogai sérültek. Az elsőfokú bíróság ítéletében alapvetően helyesen értékelte az alperes által a felperesnek okozott testi-lelki sérülések jellegét és súlyosságát. Egyetértett az ítélet táblája az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a károsultnak a kár bekövetkeztében való közrehatása a nem vagyoni kártérítés mértékének a megállapítása során volt értékelendő. A nem vagyoni károk esetében ugyanis nincs olyan összegszerűen kifejezhető kár, amely kármegosztás alkalmazását tenné lehetővé.

Nem értett egyet az ítélet táblája a felperessel abban, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében elmulasztott a nem vagyoni kártérítés után támasztott késedelmi kamatról rendelkezni. A bíróság ugyanis nem a kárkori, hanem az ítélet meghozatala idején fennálló értékviszonyok alapján határozta meg 300.000 Ft-ban a felperes által

elszenvedett hátrányok kiegyensúlyozására alkalmas nem vagyoni kártérítés összegét. A nem vagyoni kártérítés meghatározásának ilyen módja a késedelmi kamat baleset időpontjától kezdődő érvényesítését kizárja. Ezért a nem vagyoni kártérítés megállapításával az elsőfokú bíróság egyúttal a felperes késedelmi kamat követeléséről is döntött.

A Ptk. 355. §-ában megfogalmazott teljes kártérítés elve azt a célt szolgálja, hogy a károsult olyan helyzetbe kerüljön, mint amilyenben akkor lett volna, ha a károsodás nem következik be. A kártérítésnek a Ptk. 360. § (1)-(2) bekezdése szerinti késedelmi kamattal együtt kell reparációra alkalmasnak lennie. Nem vitásan a felperes esetében a személyhez fűződő jogának megsértéséhez kapcsolódó életminőség romlás az alperes károkozó magatartásával egyidejűleg jelentkezett. Ennek következtében a nem vagyoni kártérítés is ebben az időpontban vált esedékessé. Az ítélet tábla álláspontja szerint a felperes által elszenvedett sérelmek olyan súlyúak voltak, hogy a megállapított nem vagyoni kártérítés a közrehatásának értékelése mellett is csak abban az esetben volt alkalmas azok kiegyensúlyozására, ha az a károkori értékviszonyok alapján és késedelmi kamattal együtt kerül megállapításra. A nem vagyoni kártérítés mértékének a meghatározása során ugyanis indokolt az ítélkezési gyakorlatban a hasonló jellegű sérelmekre megítélt kártérítések figyelembevétele is.

Mindezekre figyelemmel az ítélet tábla a nem vagyoni kártérítés után késedelmi kamatot állapított meg, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A perköltség viselés szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy a felperes igényének jogalapja mennyiben áll fenn, hanem annak, hogy a felperes kereseti kérelméhez képest az alperes milyen arányban lesz pervesztes. Az alperesnek a kereseti kérelemhez képest alacsonyabb összegben való marasztalására részben bizonyítatlanság, részben a felperes közrehatásának az értékelése vezetett, nem álltak fenn tehát a Pp. 81. § (2) bekezdése alkalmazásának előfeltételei. Az elsőfokú bíróság a felperest 210.000 Ft és áfa összegű ügyvédi munkadíjban marasztalta, amely a pertárgy értékéhez képest a pervesztessége arányának megfelelt. Az ítélet tábla ezért az elsőfokú ítélet perköltséggel kapcsolatos rendelkezéseinek megváltoztatására sem látott indokot.

A felperes fellebbezése a per fő tárgya tekintetében nem vezetett eredményre. Az alperes jogi képviselővel járt el, aki azonban sem szóban, sem írásban nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet. Ezért az ítélet tábla a Pp. 75. § (1)-(2) bekezdésére figyelemmel nem állapított meg részére másodfokú perköltséget. Az Itv. 59. § (1) bekezdésére, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésére figyelemmel a per tárgya szerint fennálló illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére a felperes köteles.

, 2012. április 18.

. Molnár Ambrus s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor s. k.
bíró